

---

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

קבלת החלטות בבית משפט - 62645

תאריך עדכון אחרון 29-08-2024

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 4

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: משפטים

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): קרן וינשל

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: [keren.weinshall@mail.huji.ac.il](mailto:keren.weinshall@mail.huji.ac.il)

שעות קבלה של רכז הקורס: בתיאום עם המרצה

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

מדוע שופטים בוחרים להחליט כפי שהם מחליטים ומה ההשלכות של הבחירות שלהם על החברה? הסמינר יתרכז בשאלה זו, באופן כללי-תיאורטי ובקונטקסט הישראלי בפרט. במהלך הסמינר נבחן את בתי המשפט כזירה פוליטית-חברתית המשקפת מבנים חברתיים ומשעתקת אותם, נטיל ספק בכוחו של בית המשפט כסוכן של שינויים חברתיים, ונלמד על המודלים לקבלת החלטות שיפוטיות. הלימוד יעשה דרך ניתוח מקרי בוחן בהתנהגות שיפוטית, בדגש על מקרים הקשורים להליך השיפוטי בישראל. כך למשל נבחן את המשפט ככלי לשינוי חברתי דרך סוגיית המעורבות המשפטית של בתי המשפט, יועצים משפטיים ופרקליטים במאבק בגזענות בארצות הברית ולהבדיל, במאבק בטרור בישראל; ננתח את האופן בו מתרחשת אפליה מבנית במסגרת ההליך השיפוטי תוך בחינת פסיקת הוצאות משפט בהליכים אזרחיים בישראל; נדון במודלים שונים של קבלת החלטות בבתי משפט עליונים באמצעות ניתוח פסיקת בית המשפט העליון בנושא חופש הדת בישראל; ונלמד על כוחו הפוליטי של בית המשפט ועל יחסיו עם המחוקק באמצעות ניתוח פניות של חברי הכנסת לבית המשפט העליון באופן כללי, ובפרט ניתוח של פסקי דין בנושא פסילת מועמדות לבחירות.

בסוף הקורס נלמד עקרונות יסוד בכתיבה מחקרית עצמאית והסטודנטים יערכו הרצאות רפרטים. מרבית המחקרים שנקרא ונבקר נערכו במתודולוגיות אמפיריות של מדעי החברה, והציפייה היא שגם בסמינריונים שיכתבו הסטודנטים יעשה שימוש במתודולוגיות אלו.

מטרות הקורס:

ניתוח סוגיות מרכזיות בהתנהגות שופטית בישראל ובעולם

פיתוח יכולת עריכת מחקר עצמאי, רצוי אמפירי

שיפור מיומנות כתיבה אקדמית

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

לנתח החלטות שיפוטיות לפי הגישות האקדמיות המרכזיות בתחום.

לכתוב מאמר אקדמי במתודולוגיה אמפירית.

דרישות נוכחות (%) :

90

שיטת ההוראה בקורס: פרונטלי

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

המשפט ככלי לשינוי חברתי: הפרדה גזעית בבתי ספר בארה"ב של שנות ה-50 ובישראל של שנות האלפיים

Yishai Blank, "Brown in Jerusalem: a comparative look on race and ethnicity in public" *The Urban Lawyer* 38(1) 367 (2006): 367-381, 384-389, 397-410, 432-436. בג"ץ 1067/08 עמותת "נוער כהלכה" ויואב ללום נגד משרד החינוך (פורסם בנבו, 6.8.2009), פסק דינו של השופט אדמונד לוי בלבד.

בג"ץ 1067/08 עמותת "נוער כהלכה" ויואב ללום נגד משרד החינוך (החלטה שפורסמה בנבו, 17.5.2010).

בג"ץ 1067/08 עמותת "נוער כהלכה" ויואב ללום נגד משרד החינוך (החלטה שפורסמה בנבו, 15.6.2010).

המשפט ככלי לשינוי חברתי: כוחו הסמיוטי והגלוי של בג"צ במלחמה בטרור  
בג"צ 2056/04 מועצת הכפר בית סוריק ואח' נ' ממשלת ישראל ואח' פ"ד נח (5) 504 (2004),  
(פסקאות ספורות שהועלו לאתר הקורס בלבד).

Yoav Dotan, "Judicial Rhetoric, Government Lawyers, and Human Rights: The Case of the Israeli High Court of Justice during the Intifada" *L. & SOC'Y REV.* 33(2), 319 (1999).

Menachem Hofnung & Keren Weinshall-Margel "Judicial Setbacks, Material Gains: Terror Litigation at the Israeli High Court of Justice", *JELS* 7(4), 664 (2010).

את מי המשפט משרת? פסיקת הוצאות משפט בהליכים אזרחיים לשחקנים חוזרים לעומת שחקנים חד פעמיים

Marc Galanter, *Why the "Haves" Come Out Ahead: Speculations on the Limits of Legal Change*, *LAW & SOC'Y REV.* 9 95-160 (1974).

קבלת החלטות בבתי משפט עליונים בקנדה, ישראל, וארה"ב: המקרה של חופש הדת  
Clayton, C.W. & Gillman, H. "Beyond Judicial Attitudes: Institutional Approaches to Supreme Court Decision-Making" in Clayton, C.W. & Gillman, H. (eds.) *Supreme Court Decision-Making: New Institutional Approaches*, 1- 12 (1999).

Weinshall-Margel, K., "Attitudinal and Neo-Institutional Models of Supreme Court Decision Making: An Empirical and Comparative Perspective from Israel" *JELS*, 8(3) 556-586 (2011).

קריאת רשות:

\* Segal, J.A. & Spaeth, H.J. *The Supreme Court and the Attitudinal Model Revisited*, 44-53, 86-103 (2002).

האם על השופטים לייצג את האוכלוסייה וכיצד מושפעים שופטים מהרקע ממנו הם מגיעים? השפעת מגדר על שופטים ושופטות בישראל וארה"ב

Boyd, Christina L., Lee Epstein & Andrew D. Martin, *Untangling the Causal Effect of Sex on Judging*, 54 *AJPS* 389, 389-393 (2010).

---

בתי המשפט כזירה להשתתפות פוליטית - השימוש הפוליטי בבג"ץ  
Yoav Dotan and Menachem Hofnung, "Legal Defeats - Political Wins: Why Do Elected Representative Go to Court?" *COMP. POLIT. STUD.* 38 (1) 75-103 (2005).

בית המשפט כמוסד פוליטי בדו שיח בין-מוסדי: פסילת רשימות ומועמדים מבחירות לכנסת שלמה מזרחי ואסף מדיני מדיניות ציבורית בין חברה למשפט 160-180, 13-29 (2006).  
מרדכי קרמניצר מחקר מדיניות 59 - פסילת רשימות 5-10 (2005).  
פרוטוקול ישיבה של ועדת הבחירות המרכזית, הכנסת ה-17 (12.1.2009), עמ' 35 (מדברי יו"ר הוועדה השופט אליעזר ריבלין) - עמ' 50 (סוף דברי סגן היו"ר, חה"כ משה כחלון).

משפטים פוליטיים והמקרה של משפט דרעי ומשפט אלאור אזריה  
ליאורה בילסקי, "אני מאשים: דרעי, משפט פוליטי וזיכרון קולקטיבי" ש"ס - אתגר הישראליות  
279-320 (2001).

#### חומר חובה לקריאה:

המשפט ככלי לשינוי חברתי: הפרדה גזעית בבתי ספר בארה"ב של שנות ה-50 ובישראל של שנות האלפיים

Yishai Blank, "Brown in Jerusalem: a comparative look on race and ethnicity in public" *The Urban Lawyer* 38(1) 367 (2006): 367-381, 384-389, 397-410, 432-436.  
בג"ץ 1067/08 עמותת "נוער כהלכה" ויואב ללום נגד משרד החינוך (פורסם בנבו, 6.8.2009), פסק דין של השופט אדמונד לוי בלבד.

בג"ץ 1067/08 עמותת "נוער כהלכה" ויואב ללום נגד משרד החינוך (החלטה שפורסמה בנבו, 17.5.2010).

בג"ץ 1067/08 עמותת "נוער כהלכה" ויואב ללום נגד משרד החינוך (החלטה שפורסמה בנבו, 15.6.2010).

המשפט ככלי לשינוי חברתי: כוחו הסמיו והגלוי של בג"צ במלחמה בטרור  
בג"צ 2056/04 מועצת הכפר בית סוריק ואח' נ' ממשלת ישראל ואח' פ"ד נח (5) 504 (2004),  
(פסקאות ספורות שהועלו לאתר הקורס בלבד).

Yoav Dotan, "Judicial Rhetoric, Government Lawyers, and Human Rights: The Case of the Israeli High Court of Justice during the Intifada" *L. & SOC'Y REV.* 33(2), 319 (1999).

Menachem Hofnung & Keren Weinshall-Margel "Judicial Setbacks, Material Gains: Terror Litigation at the Israeli High Court of Justice", *JELS* 7(4), 664 (2010).

את מי המשפט משרת? פסיקת הוצאות משפט בהליכים אזרחיים לשחקנים חוזרים לעומת שחקנים חד פעמיים

Marc Galanter, Why the "Haves" Come Out Ahead: Speculations on the Limits of Legal Change, *LAW & SOC'Y REV.* 9 95-160 (1974).

קבלת החלטות בבתי משפט עליונים בקנדה, ישראל, וארה"ב: המקרה של חופש הדת  
Clayton, C.W. & Gillman, H. "Beyond Judicial Attitudes: Institutional Approaches to Supreme Court Decision-Making" in Clayton, C.W. & Gillman, H. (eds.) *Supreme*

---

*Court Decision-Making: New Institutional Approaches*, 1-12 (1999).  
*Weinshall-Margel, K., "Attitudinal and Neo-Institutional Models of Supreme Court Decision Making: An Empirical and Comparative Perspective from Israel" JELS*, 8(3) 556-586 (2011).

קריאת רשות:

\* *Segal, J.A. & Spaeth, H.J. The Supreme Court and the Attitudinal Model Revisited*, 44-53, 86-103 (2002).

האם על השופטים לייצג את האוכלוסייה וכיצד מושפעים שופטים מהרקע ממנו הם מגיעים? השפעת מגדר על שופטים ושופטות בישראל וארה"ב

*Boyd, Christina L., Lee Epstein & Andrew D. Martin, Untangling the Causal Effect of Sex on Judging*, 54 *AJPS* 389, 389-393 (2010).

בתי המשפט כזירה להשתתפות פוליטית - השימוש הפוליטי בבג"ץ

*Yoav Dotan and Menachem Hofnung, "Legal Defeats - Political Wins: Why Do Elected Representative Go to Court?" COMP. POLIT. STUD.* 38 (1) 75-103 (2005).

בית המשפט כמוסד פוליטי בדו שיח בין-מוסדי: פסילת רשימות ומועמדים מבחירות לכנסת שלמה מזרחי ואסף מדיני מדיניות ציבורית בין חברה למשפט 160-180, 13-29 (2006).  
מרדכי קרמניצר מחקר מדיניות 59 - פסילת רשימות 5-10 (2005).  
פרוטוקול ישיבה של ועדת הבחירות המרכזית, הכנסת ה-17 (12.1.2009), עמ' 35 (מדברי יו"ר הוועדה השופט אליעזר ריבלין) - עמ' 50 (סוף דברי סגן היו"ר, חה"כ משה כחלון).

משפטים פוליטיים והמקרה של משפט דרעי ומשפט אלאור אזריה  
ליאורה בילסקי, "אני מאשים: דרעי, משפט פוליטי וזיכרון קולקטיבי" ש"ס - אתגר הישראליות 279-320 (2001).

חומר לקריאה נוספת:

מרכיבי הציון הסופי:

הגשת עבודה מסכמת / פרויקט גמר / מטלת סיכום / מבחן בית / רפרט 70 %  
מצגת / הצגת פוסטר / הרצאה 20 %  
נוכחות / השתתפות בסדור 10 %

מידע נוסף / הערות: